

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 grudnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił R. M. prawa do emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że na wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wnioskodawca do dnia 1 stycznia 1999 roku udowodnił jedynie 9 lat, 6 miesięcy i 22 dni, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy zakwestionował pracę wnioskodawcy w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w K. - od 1 września 1978 roku do 8 lipca 1979 roku. Za pracę w szczególnych warunkach nie uznano także okresu zatrudnienia od 1 grudnia 1987 roku do 15 maja 1993 roku w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w K.. (decyzja k.117/118 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

W dniu 12 stycznia 2015 roku R. M. złożył odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury. Wniósł o uznanie za pracę wykonywaną w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 1 grudnia 1987 roku do 15 maja 1993 roku w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w K.. (odwołanie k 2-3)

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 12 lutego 2015 roku pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Podniósł, że z zaświadczenia wystawionego przez Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną w K. wynika, że wnioskodawca był wynagradzany jako traktorzysta z dniówek, co wskazuje, że był członkiem tej Spółdzielni. (odpowiedź na odwołanie k 6)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

R. M., urodzony (...), nie będący członkiem otwartego funduszu emerytalnego wniosek o emeryturę złożył w dniu 11 sierpnia 2014 roku. (wniosek k. 1-8 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

Ogólny staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 25 lat. (niesporne)

W okresie od 17 maja 1976 roku do 26 marca 1977 roku wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) w K. na stanowisku kierowcy ciągnika. (świadczenie pracy k 23/24 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

Okres tej pracy został zaliczony do prac w szczególnych warunkach. (świadczenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach k 53/54 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

W okresie od 4 kwietnia 1977 roku do 31 sierpnia 1978 roku był pracownikiem Spółdzielni Kółek Rolniczych w K., zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku traktorzysty. (świadczenie pracy k 25/26 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

Okres ten został uznany za okres pracy w szczególnych warunkach. (świadczenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach k 55/56 i k 101/102 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

Następnie – od 1 września 1978 roku do 8 lipca 1979 roku wykonywał na rzecz Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w K. pracę traktorzysty na pełen etat. (świadczenie pracy k 27/28 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

Za okres ten wnioskodawcy wystawiono świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach. (świadczenie k 49/50 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

W okresie tym R. M. nie był członkiem zatrudniającej go spółdzielni. (zaświadczenie k 107/108 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku, przesłuchanie wnioskodawcy – e-protokół rozprawy z dnia 1.04.2016 – zapis 00:03:44 – płyta CD – koperta k 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – e-protokół rozprawy z dnia 5 lutego 2016 roku – zapis 00:13:57 – płyta CD k 18)

Od 9 lipca 1979 roku do 6 marca 1982 roku R. M. był ponownie zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w K. na stanowisku traktorzysty. (świadcstwo pracy k 29/30 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

Okres ten również został uznany za okres pracy w szczególnych warunkach. (świadcstwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach k 55/56 i k 101/102 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

W okresie od 15 listopada 1984 roku do 15 maja 1993 roku R. M. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w K. na stanowisku kierowcy. (świadcstwo pracy k 31/32 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

Początkowo zajmował stanowisko kierowcy ciągnika, a od 1 grudnia 1987 roku (po zrobieniu prawa jazdy kategorii C) – kierowcy. (dokumentacja osobowa wnioskodawcy – koperta k 21, zeznania świadka T. M. - e-protokół rozprawy z dnia 5 lutego 2016 roku – zapis 00:19:34 – płyta CD k 18, przesłuchanie wnioskodawcy – e-protokół rozprawy z dnia 1.04.2016 – zapis 00:03:44 – płyta CD – koperta k 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – e-protokół rozprawy z dnia 5 lutego 2016 roku – zapis 00:02:05 – płyta CD k 18)

Pracując na stanowisku kierowcy jeździł (...), którym woził na budowy do Ł., P., K. i K. żwir, cegłę, ziemię i inne materiały budowlane. Wyjeżdżał w tym celu z bazy o godzinie 7.00, a wracał około godz.16.00 – 17.00. Jeździł cały dzień tym samochodem, nie zajmował się w czasie pracy innymi czynnościami. Nie brał udziału w załadunku czy wyładunku – robiły to dźwigi, koparki. (zeznania świadka T. M. - e-protokół rozprawy z dnia 5 lutego 2016 roku – zapis 00:19:34 – płyta CD k 18, zeznania świadka J. W. - e-protokół rozprawy z dnia 5 lutego 2016 roku – zapis 00:28:53 – płyta CD k 18, przesłuchanie wnioskodawcy – e-protokół rozprawy z dnia 1.04.2016 – zapis 00:03:44 – płyta CD – koperta k 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – e-protokół rozprawy z dnia 5 lutego 2016 roku – zapis 00:02:05 – płyta CD k 18)

Zarządca Komisaryczny (...) Przedsiębiorstwa Budowlanego w K. uznał, że wnioskodawca pracował w tym zakładzie tylko w okresie od 15 listopada 1984 roku do 30 listopada 1987 roku. (świadcstwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k 47/48 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

Od 17 maja 1993 roku do 20 kwietnia 1994 roku wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładzie Usług (...) w K. na stanowisku kierowcy. (świadcstwo pracy k 33/34 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

Od 1 kwietnia 1995 roku do 31 maja 1997 roku ubezpieczony wykonywał na rzecz Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) s.c. M. i S. F. pracę na stanowisku pomocy masarza – konserwatora. (świadcstwo pracy k 37/38 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

W okresie od 2 czerwca 1997 roku do 31 grudnia 1998 roku wnioskodawca wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy na rzecz W. P. prowadzącego Przedsiębiorstwo (...) pracę kierowcy zaopatrzeniowca, która została zaliczona do prac w szczególnych warunkach. (świadcstwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k 45/46, wyjaśnienie k 103/104 i k 113/114 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 11 sierpnia 2014 roku)

Organ rentowy uznał następujące okresy zatrudnienia wnioskodawcy jako pracę w szczególnych warunkach (łącznie 9 lat, 6 miesięcy i 22 dni):

- od 17 maja 1976 roku do 26 marca 1977 roku w Zakładach (...) S.A. w K.;
- od 4 kwietnia 1977 roku do 31 sierpnia 1978 roku w Spółdzielni Kółek Rolniczych w K.;
- od 9 lipca 1979 roku do 6 marca 1982 roku w Spółdzielni Kółek Rolniczych w K.;
- od 15 listopada 1984 roku do 30 listopada 1987 roku w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w K.

- od 2 czerwca 1997 roku do 31 grudnia 1998 roku w Przedsiębiorstwie (...).

(niesporne)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie powołanych dokumentów oraz na podstawie zeznań świadków, korespondujących z przesłuchaniem wnioskodawcy jako strony.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Zgodnie z brzmieniem art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U z 2013 r., poz.1440 z późn. zm.) (dalej: ustawa emerytalna) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl art.184 ust.2 ustawy emerytalnej emerytura, o której mowa w ust.1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Z przepisu art.32 ustawy emerytalnej wynika z kolei, że możliwe jest wcześniejsze przejście na emeryturę przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zasady przechodzenia na wcześniejsze emerytury oraz wykazy stanowisk do tego uprawniających określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 z późn. zm).

Według treści § 3 i 4 tego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Analiza treści wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wskazuje, że do prac w warunkach szczególnych należą wymienione w dziale VIII pod poz. 2 „**prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony**, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów”.

Do prac tego rodzaju należą wymienione w załączniku do zarządzenia nr 19 Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług z dnia 10 listopada 1986 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach, wykazie A dziale VIII poz. 2 pkt 2 prace na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Stosownie zaś do treści § 2 ust.1 cytowanego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest - w myśl § 2 ust. 2 - świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione według określonego wzoru lub świadectwo pracy, w którym zakład pracy stwierdza charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca spełnił warunki do uzyskania emerytury w zakresie wymaganego wieku (ukończone 60 lat), ogólnego stażu pracy (co najmniej 25 lat).

Spór dotyczył uznania za pracę w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia wnioskodawcy: od 1 września 1978 roku do 8 lipca 1979 roku w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w K. oraz od 1 grudnia 1987 roku do 15 maja 1993 roku w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w K..

Jeśli chodzi o pierwszy z wymienionych okresów – stanowisko organu rentowego odmawiającego uznania tego zatrudnienia za pracę w warunkach szczególnych pozostaje w sprzeczności rodzajem pracy faktycznie wykonywanej w tym okresie przez wnioskodawcę.

Ustalenia Sądu dokonane w przedmiotowej sprawie wykazały bowiem, że w omawianej Spółdzielni wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy czynności traktorzysty. Fakt ten wynika bezpośrednio z dokumentów – świadectwa pracy i świadectwa wykonywania we wskazanym okresie pracy w szczególnych warunkach. Dokumenty te – w zestawieniu z przesłuchaniem wnioskodawcy i z zaświadczeniem z dnia 30 września 2014 roku potwierdzającym, że był on zatrudniony we wskazanej Spółdzielni na podstawie umowy o pracę nie będąc jej członkiem – świadczą wprost o rzeczywistym charakterze zatrudnienia R. M. w tym podmiocie. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wprost odnosi się nadto do działu VIII poz.3 wykazu stanowiącego załącznik Nr 1 do zarządzenia Nr 55 Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 14 lipca 1983 roku w sprawie pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Dlatego też zasadne jest zaliczenie całego okresu zatrudnienia wnioskodawcy we wskazanej S., tj. łącznie 10 miesięcy i 8 dni.

Przechodząc do drugiego ze spornych okresów wskazać należy, że ustalenia Sądu dokonane w przedmiotowej sprawie wprost wykazały, że w czasie dalszego – niezaliczonego do pracy w warunkach szczególnych - zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym od 1 grudnia 1987 roku do 15 maja 1993 roku wykonywał on nadal pracę, która winna być uwzględniona do stażu pracy w takich właśnie warunkach.

Ze spójnych i korespondujących ze sobą dowodów z zeznań świadków i przesłuchania wnioskodawcy wynika bowiem, że mimo nieprecyzyjnego określenia stanowiska pracy w dokumentacji zawartej w aktach osobowych R. M. (kierowca), we wskazanym okresie jako kierowca jeździł on (...), którym woził na budowy do Ł., P., K. i K. żwir, cegłę, ziemię i inne materiały budowlane, wyjeżdżał w tym celu z bazy o godzinie 7.00, a wracał około godz.16.00 – 17.00, jeździł cały dzień tym samochodem i nie zajmował się w czasie pracy innymi czynnościami, nie brał udziału w załadunku czy wyładunku – robiły to dźwigi, koparki.

Uznać zatem należy, że R. M. – wbrew treści świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionego przez Zarządcę Komisarycznego przedmiotowego przedsiębiorstwa, w całym okresie zatrudnienia w tym podmiocie wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Nie ma już sporu co do tego, że iż regulacja § 2 cytowanego rozporządzenia, statuująca ograniczenia dowodowe, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym nawet zeznaniami świadków (por. uchwałę Sądu

Najwyższego z 27 maja 1985 r. III UZP 5/85; uchwałę Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84; wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2000 r. II UKN 446/99, opubl. OSNAPiUS 2001, nr 18, poz. 562).

Wymaga nadto podkreślenia, iż dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska (w tym przypadku kierowca, kierowca konwojent), a tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Świadczy to o tym, że nawet jeśli w świadectwie pracy, czy też w innych dokumentach znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego w sposób nieprecyzyjny została wskazana nazwa stanowiska zajmowanego przez ubezpieczonego, to i tak nie może to być decydującym kryterium w zakresie jego oceny pod kątem zakwalifikowania do prac wykonywanych (czy też nie) w szczególnych warunkach, zwłaszcza wobec kategoriycznych i w pełni wiarygodnych zeznań powołanych w sprawie świadków oraz informacji wynikających z akt (por. wyrok SA w Gdańsku III AUa 2119/2012, Lex Polonica nr 5269010).

Ustalenia Sądu dokonane w przedmiotowej sprawie wykazały w sposób jednoznaczny, że w okresie od 1 grudnia 1987 roku do 15 maja 1993 roku wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony.

Sumując wszystkie okresy pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych – uznane przez organ rentowy (9 lat, 6 miesięcy i 22 dni), okres zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w K. od 1 września 1978 roku do 8 lipca 1979 roku (10 miesięcy i 8 dni) oraz okres zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w K. od 1 grudnia 1987 roku do 15 maja 1993 roku (5 lat, 5 miesięcy i 15 dni), łączny okres pracy w tych warunkach przewyższa 15 lat.

Dlatego też Sąd na podstawie art.477¹⁴ § 2 k.p.c. przyznał R. M. prawo do żądanego świadczenia począwszy od dnia 1 sierpnia 2014 roku, tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym został złożony wniosek o emeryturę.

Stosownie do wyników postępowania, na podstawie art. 98 k.p.c. Sąd obciążył organ rentowy obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego poniesionych przez wnioskodawcę. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił na podstawie § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z dnia 28 września 2002 r. (t. j. Dz.U. z 2013 r., poz. 461).